LONDA

PARADIGM INITIATIVE

2021

Ripoti ya Tunisia Haki za Dijitali na Ujumuishaji

LONDA

RIPOTI YA TUNISIA HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

Imechapishwa na Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org

Iliyochapishwa mnamo Mei 2022

Ripoti iliyotolewa na Yosr Jouini
Timu ya Uhariri: 'Gbenga Sesan, Kathleen Ndong'mo, Hlengiwe Dube, Margaret Nyambura Ndung'u, Mawaki Chango, Nnenna Paul-Ugochukwu and Thobekile Matimbe.
Ukurasa wa jalada uliofanywa na Kenneth Oyeniyi
Iliyoundwa na Luce Concepts
Picha na Pexels

This publication may be reproduced for non-commercial use in any form provided due credit is given to the publishers, and the work is presented without any distortion.

Copyright © 2022 Paradigm Initiative

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

JEDWALI LA YALIYOMO

01
UFUPISHO

02
UTANGULIZI

UZINGATIAJI MIFUMO
YA KIKANDA NA KIMATAIFA

03
UHURU WA KUJIELEZA KWENYE
MTANDAO MNAMO 2021

04
UPATIKANAJI WA HABARI

05
HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

LONDA

RIPOTI YA TUNISIA HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

UFUPISHO

Mnamo 2021, Tunisia iliadhimisha muongo mmoja tangu maandamano ya ghasia yaliyoondoa utawala wa miaka 23 wa Rais wa zamani wa kiimla Ben Ali. Ingawa mageuzi muhimu yanayoathiri haki za kidijitali yalifanyika katika muongo huu uliopita, mapungufu makubwa katika sheria yalisalia kutekelezwa wakati ambapo nchi ilishuhudia vikwazo vikubwa vya uhuru wa kujieleza mtandaoni kufuatia tangazo la Rais la hatua za kipekee mnamo Julai 25, 2021.

Ripoti hiyo inatoa muhtasari wa mazingira ya sasa ya haki za kidijitali ya Tunisia, inayozingatia uhuru wa kujieleza na haki ya kupata habari, sheria za kitaifa zinazotumiwa kuzikandamiza, pamoja na ufuasi wa nchi hiyo kwa dhamira ya kimataifa na ya kikanda katika kulinda haki za binadamu.

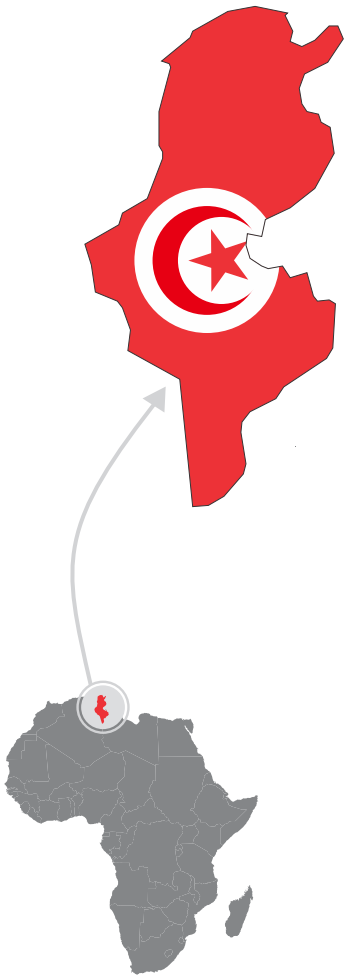

UTANGULIZI

HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAI YA NCHI YA TUNISIA

Jamhuri ya Tunisia inashughulikia eneo la 163,610 km2, na inashiriki mipaka na Algeria na Libya. Kufuatia kupinduliwa kwa utawala wa kidikteta wa muda mrefu, mwaka 2011 Tunisia ilianza kipindi cha mpito kuelekea demokrasia. Walakini, mnamo Julai 25, 2021, Rais alitangaza kufutwa kazi kwa Waziri Mkuu, kusimamishwa kwa bunge lililochaguliwa, na uamuzi wake kwa amri. Tangazo hilo limechochea wasiwasi unaoongezeka kuhusu nchi hiyo kuingia katika mzozo mkubwa wa kisiasa.

UZINGATIAJI MIFUMO YA KIKANDA NA KIMATAIFA

Tunisia imetia saini mikataba kadhaa ya kimataifa na mikataba ya kikanda, kama vile Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Kiraia na Kisiasa (ICCPR) na Mkataba wa Umoja wa Afrika wa Usalama wa Mtandao na Data ya Kibinafsi (Mkataba wa Malabo). Kifungu cha 20 cha Katiba ya Tunisia kinasisitiza ushiriki wa Serikali katika mikataba ya kimataifa iliyopitishwa na kuidhinishwa na Bunge la Wawakilishi wa Wananchi. Inaweka ukuu wa mikataba ya kimataifa juu ya sheria za ndani. Hata hivyo, katika ripoti yake ya sita ya mara kwa mara ya Tunisia, Kamati ya Haki za Kibinadamu ilionyesha wasiwasi kwamba mahakama za Tunisia hazitumii mikataba hiyo mara chache.[1]

MFUMO WA KISHERIA NCHINI TUNISIA UNAJUMUISHA MAANDISHI KADHAA AMBAYO YANAKINZANA NA VIPENGELE VYA MIKATABA ILIYOTIWA SAINI.

Mfumo wa kisheria nchini Tunisia unajumuisha maandishi kadhaa ambayo yanakinzana na vipengele vya mikataba iliyotiwa saini. Kwa mfano, kwa ukiukaji wa sheria ya Kimataifa ya Haki za Kibinadamu, kashfa na kuharibia mtu sifa au jina ni hatia chini ya Kanuni ya Adhabu

1. Human Rights Committee Concluding observations on the sixth periodic report of Tunisia (27 March 2020) http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhshmKtQJn68GxgXXTdAYdq%2ftwMVHhGRP3qVL6wOK3YX6MZZqQmxEb2zWM7SDcgF%2bASrTCdzjmayBB05%2f9feUIKejNt7OszprXjfceSMUNC%2fQ

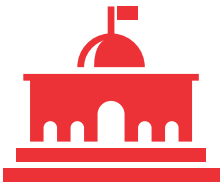

na chini ya vifungo vya jela. Zaidi ya hayo, miongozo kutoka Tume ya Afrika ya Haki za Kibinadamu na Watu (ACHPR), iliyopewa mamlaka ya kutafsiri Mkataba wa Afrika wa Haki za Binadamu na Haki za Watu ulioidhinishwa nchini Tunisia mwaka 1983, unasema kwamba mahakama za kijeshi hazipaswi *"kwa hali yoyote ile kuwa na mamlaka juu ya raia."* Hata hivyo, wakati ibara ya 110 ya Katiba inaeleza kuwa *"mahakama za kijeshi ni mahakama zenye mamlaka ya uhalifu wa kijeshi"*, raia wanaendelea kufunguliwa mashitaka katika mahakama za kijeshi, kwani sheria zinazotumika bado hazijafanyiwa marekebisho kwa mujibu wa masharti ya Ibara ya 110 ya Katiba.

UHURU WA KUJIELEZA KWENYE MTANDAO MNAMO 2021

Mnamo 2021, Tunisia ilishuhudia ongezeko la kutisha la idadi ya mashtaka dhidi ya waandishi wa habari, wanaharakati wa kisiasa, na watumiaji wa mitandao ya kijamii kwa maudhui waliyoshiriki mtandaoni. Katikati ya maandamano yaliyozuka Januari 2021, katika kumbukumbu ya miaka 10 ya mapinduzi ya Tunisia, mamia ya waandamanaji walizuiliwa, wengine kwa shughuli zao za mtandaoni, na wanaharakati kadhaa walilengwa kupitia unyanyasaji wa mtandaoni na mashambulizi ya kimwili kutokana na mitandao yao ya kijamii. machapisho kwenye maandamano. Waandamanaji pia walitumia mitandao ya kijamii kuandika majibu yasiyolingana yaliyochukuliwa na vikosi vya usalama.[2]

Kufuatia kushika hatamu kwa Rais mnamo Julai 25, mahakama za kijeshi zilizidi kutumiwa na Ofisi ya Rais kushitaki mashtaka ya *"kumtusi Rais"* na "kukashifu jeshi". Kulingana na taarifa ya Amnesty International, kwa muda wa miezi mitatu, kati ya Julai 25 na Novemba 2021, mfumo wa sheria wa kijeshi ulichunguza au kuwafungulia mashtaka kiasi cha raia kumi. Ili kuweka muktadha, taarifa hiyo inasomeka kuwa katika miaka saba kati ya 2011 na 2018, mashirika ya haki za binadamu yaliandika kesi sita pekee za raia waliofikishwa mbele ya mfumo wa haki wa kijeshi.

Uhuru wa kujieleza unalindwa chini ya kifungu cha 31 cha sura ya Haki na Uhuru za Katiba ambacho ni mojawapo ya sura mbili za Katiba zinazosalia kutumika baada ya kuchapishwa kwa amri ya Rais Na. 2021-117 ya Septemba 22, 2021, kwa hatua za kipekee.

Amri ya 117 inajumuisha hatua kadhaa kuu:

- Ilisimamisha Katiba isipokuwa utangulizi wake na sura mbili za kwanza, zinazohusiana na masharti ya jumla na haki na uhuru;
- Ilitoa uwezekano kwa Rais wa Jamhuri kutunga sheria katika maeneo yote bila uwezekano wa kukata rufaa dhidi ya kukiuka katiba ya sheria za amri.

> ***Hatua zilizoainishwa katika amri hii zinampa Rais wa Jamhuri mamlaka ya kutaifisha ambayo haijawahi kufanywa na Rais, bila udhibiti wa kitaasisi.***

2. "Injured Tunisian protester dies, fuelling new clashes". Reuters, January 25, 2021, https://www.reuters.com/article/us-tunisia-protests-idUSKBN29U2HP

UPATIKANAJI WA HABARI

Mnamo Aprili 2021, Waziri wa Afya wa Tunisia Faouzi Mehdi alitoa agizo la mawaziri la kutishia vikwazo dhidi ya madaktari na wafanyikazi wa afya wanaotoa taarifa zisizoidhinishwa kuhusu janga la UVIKO-19 kwenye vyombo vya habari au mtandaoni. Agizo hilo lilikabiliwa na upinzani kutoka kwa watendaji wa mashirika ya kiraia, ambao walishutumu serikali kwa udhibiti na kujaribu kuonyesha hali ya afya ya umma nchini.[3]

Mnamo Desemba 2021, Kifungu cha 19, shirika la kimataifa la haki za binadamu liliikosoa serikali kwa kuondoa vyombo vya habari vya kibinafsi kufikia mikutano ya waandishi wa habari, na kuwazuia waandishi wa habari kuuliza maswali kwa Rais.[4] Shirika hilo liliitaja mbinu ya Urais ya kukataa kufanya mikutano na waandishi wa habari na kufanya mahojiano, kuzuia haki ya Watunisia kupata habari na vyombo vya habari huru na vingi.[5]

Upatikanaji wa habari umewekwa katika Katiba chini ya Kifungu cha 32. Tamko la Sheria Na. 115 kuhusu uhuru wa vyombo vya habari, uchapishaji, na uchapishaji pia inasema chini ya Kifungu cha 9 kwamba, *"ni marufuku kuweka kizuizi chochote kinachozuia usambazaji huru wa habari; au ambayo inazuia fursa sawa kati ya vyombo mbalimbali vya habari katika kupata habari, au ambayo inaweza kuzuia haki ya raia ya kuwa na vyombo vya habari vilivyo huru, vingi na vilivyo wazi."*

Mnamo 2016, Bunge lilipigia kura Sheria murua kuhusu Haki ya Kupata Taarifa Na. 22 ya 2016. Sheria hiyo inadhibiti, miongoni mwa mambo mengine, mashirika ya serikali, mashirika ya umma na mashirika na taasisi zinazopokea ufadhili wa serikali, miongoni mwa mambo mengine.

3. Amnesty International Tunisia: Rescind ministerial order censoring health workers over Covid-19 (2021) https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/04/tunisia-rescind-ministerial-order-censoring-health-workers-over-covid19/ (Accessed on 15 January 2022).
4. Article 19 Tunisia: The President must guarantee free press and access to information (2021) https://www.article19.org/resources/tunisia-the-president-must-guarantee-free-press-and-access-to-information/ (Accessed on 15 January 2022).
5. Article 19 Tunisia: The President must guarantee free press and access to information (2021) https://www.article19.org/resources/tunisia-the-president-must-guarantee-free-press-and-access-to-information/ (Accessed on 15 January 2022).

Inahitaji huluki hizi zote kuchapisha aina mahususi za maelezo, ikijumuisha sera na programu zinazohusu umma, shughuli za udhibiti wa maandishi, na aina fulani za data ya takwimu zote kwenye tovuti ambayo husasishwa angalau mara moja kila baada ya miezi mitatu.

Chini ya sheria hii, "*Tume ya Upatikanaji wa Habari*" yenye wajumbe tisa waliochaguliwa na Bunge kwa mihula sita ya miaka sita iliundwa mwaka 2017. Wajumbe ni pamoja na majaji, mwandishi wa habari, mwakilishi wa Mamlaka ya Kitaifa ya Kulinda Data Binafsi, na mwakilishi wa Mashirika yanayofanya kazi katika nyanja zinazohusiana na haki ya kupata habari. Ingawa sheria Na. 22 inaweza kuwa na mapungufu kuhusu kubainisha makataa ya kukata rufaa, kwa ujumla imesifiwa katika eneo hilo kama hatua ya kimaendeleo. Hata hivyo, utekelezaji wa sheria hii bado ni mdogo kwa sababu kadhaa, ikiwa ni pamoja na uelewa duni wa haki hii, ukosefu wa rasilimali na tabia ya kutegemea zaidi misamaha iliyoainishwa katika sheria ikiwa ni pamoja na "*uharibifu wa usalama au ulinzi wa taifa*", pamoja na Ulinzi wa Taarifa za Kibinafsi.

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Matokeo yaliyowasilishwa katika ripoti hii yanaashiria kuongezeka kwa vikwazo vya haki za kidijitali za Watunisia, ikilinganishwa na mwaka uliopita. Mianya ya kisheria inaendelea kutumiwa kuwekea vikwazo uhuru, kuingilia mchakato wa mahakama, na kuwakandamiza wakosoaji. Mapendekezo yafuatayo yanatolewa:

- Serikali lazima iondoe mashtaka ya waandishi wa habari na watumiaji wa mtandao juu ya maoni yaliyoshirikiwa mtandaoni.
- Ni lazima serikali irekebishe mfumo wa kisheria ikiwa ni pamoja na kanuni ya adhabu, kanuni za mawasiliano ya simu na kanuni za haki za kijeshi na pia kufanya juhudi zaidi za kulinda haki za raia ndani ya nyanja ya dijitali.
- Serikali na asasi za kiraia zimeombwa kushirikiana katika kuongeza nguvu za pamoja ili kuongeza uelewa juu ya haki ya kupata taarifa, utekelezaji wa sheria husika na taratibu zake.

Londa 2021 inapanua ripoti ya mwaka jana na matokeo kutoka kwa nchi 22 zinazochunguza mada za faragha, uhuru wa kujieleza, ufikiaji wa habari, mgawanyiko na kutengwa, mabadiliko ya kidijitali, uwezo wa kumudu bei, jinsia na mengine ndani ya mifumo iliyopo ya sheria na dhidi ya msingi wa mgawanyiko wa dijitali unaoongezeka. Toleo hili linanasa mapengo na kutoa mapendekezo ili kufikia Afrika iliyojumuishwa kidijitali na inayoheshimu haki.

Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org
@ParadigmHQ